

ELU

NÕIA-INTS LÕIKAS OMA KÕRVA ÄRA JA PANDI HULLUSÄRKI

Veel pool aastat tagasi lootusrikkalt vabanemist oodanud staarvang Indrek Leibur ehk Nõia-Ints kannab nüüd vanglarüü asemel hullusärki ja kõneleb kosmilisest kuningriigist, enesevigastamistest ja lunastusest. «Lõikasin parema kõrva maha, sest hääled mu peas ütlesid, et saan siis kosmosekuningriigi valitsejaks. Mul ei olnud peeglit ja nii sain ainult poolest kõrvast jagu, aga nad jäid sooritusega rahule,» räägib Nõia-Ints Tartu Ekspressile. «Esimest korda kuulsin hääli 2010. aastal. Kosmosekuningriigist kuulsin esimest korda 2012. aastal, kui Tallinna vanglas istusin, kuigi valitsejaks saamisest siis veel juttu polnud. Pidin lojaalsuse tõestamiseks endal jalad läbi lõikama (näitab arme). Aga mingit sundi pole nende poolt kunagi olnud, kõik on mu enda valik.» Indrek Leibur peaks vanglast vabanema 2019. aastal. Arvatavasti lükatakse tema vabanemist siiski edasi, sest ta on mitu korda rünnanud vangivalvureid ja kaasvange. **ÕL**

45. raamat ilmus kirjanik Kati Saara Vatmannil. Naisteleht kirjutab, et nii kaugele jõudis kirjanik augustis ilmunud raamatuga «Tuusik teisele kaldale». Naisel on aga juba paigas päris mitme järgmise teose plaanid.

«Jüri oli lõpmata soe ja seesmise hele

Täna võinuks näitleja Jüri Krjukov (5. september 1954 – 18. oktoober 1997) tähistada 60. sünnipäeva

«Jüri oli nii särav, heleda leegiga põlev näitleja, et tiris meid kõiki endaga kaasa,» meenutab näitlejanna Helgi Sallo aega, kui rahvusooperis Estonia mängiti muusikali «Viuldaja katusel». Selles 25 aastat tagasi esietendunud lavaloo kehas Jüri Krjukov piimamees Tevye.

«Tevye oli tema elurool, nii räägiti tema matustel,» ütleb Helgi Sallo (pildil), et ehkki Krjukov oli esietenduse päeval, 25. märtsil 1989, vaid 44aastane, tabas ta elunäinud Tevye mõtteküpsust. «Ega tal laval erilist grimmi olnud, aga ta lihtsalt oli Tevye,» rõhutab Sallo sõna «oli». «Kõik klappis, kogu ta olek, hääled ja intonatsioon – munda-andekas oli! Ning ta oli lõpmata soe ja seesmise helendusega inimesel!»

Tevye: «Viuldaja katusel. Kas tundub totter või kuidas? Aga siin meie väikeses Anatjevka külas on omal kombel iga mees otsekui katusel kõikuv viuldaja, kes püüab valla päästa mõnusat pisikest pillilugu ja samas oma hinge eest hea seista. See pole lihtne. Küllap te panete imeks, mis asjus me sinna üles jääme, kui see ükskord juba nii ohtlik on? Me jääme sinna seenä-

dub mulle, et sinul seal üleval läheb elamine liiga igavaks ja sa lausud siis isekeskis: «Vaataks õige järgi, mis väikest kiusu saaksin ma teha oma sõbrale Tevyele?»/-/ Nagu pühakirjas öeldakse: arsti meid, et me terveks saaksime. Ehk teiste sõnadega – saada meile arstirohtu, haigus on meil omast käest. Mitte et ma kurdaksin – sa ju aitad mind näljasurma poole. Sa löid maailma palju-palju vaeseid. Ma mõistan ju, et vaene olla pole mingi häbi, aga ega see mingi jube suur au kah pole. Nii et ega see'nd polekski nii kole olnud, kui mulle väikest varandust heaks oleks arvatud anda.»

«Mind rabas tema musikaalsus!» õhkab Sallo. «Tema draamarollidki olid kohutavalt musikaalsed, tal oli haruldaselt hea rütmitaju. Ta tabas lõpmata

ki kohas ei tekkinud sinna vahele kääre, et nüüd lõpetas näitemängu, nüüd hakkas laulma, nüüd tantsunumbrit esitama. Temal oli see nii loomulik ja lihtne.»

Tevye: «Armas Jumal, oli sul nüüd vaja mulle selliseid uudiseid saata, ja just täna? Ma tean, et me oleme ära neetud rahvas. Aga kas ei võiks vahelduse mõttes mõnikord ka teisi ära needa?/-/ Nagu pühakiri ütleb: «Head uudised jäävad meie juurde ja halvad uudised ei lähe kuhugi.» Ja on teinegi ütlamine, mis käib...»

Esimene lavastus, mida lavastaja Georg Malvius Eestis nägi, oli Estonia «Savoy ball». «Eri Klas soovitas mul vaadata, sest seal mängib fantastiline näitleja Jüri Krjukov, kes sobivat Tevye rolli,» mäletab Malvius. Krjukovist sai Tevye. Mitte ainult – lavastajast ja näitlejast kujunesid lähedased sõbrad.

Malvius lisab, et Krjukovit usaldas ta jäägitult, sest polnud kahtlust – Krjukov peab alati sõna. «Jüri oli nii loominguiline, nii särav ja hiilgava intellektiga,» kõneleb Malvius. «Väga eriline isiksus – intuiitivne ja tundlik.»

Krjukovit nägi Malvius viimati nädalitepää enne lõplikku lahku-

bel iga mees otskui katusel kõikuv viiuldaja, kes püüab valla päästa mõnusat pisikest pillilugu ja samas oma hinge eest hea seista. See pole lihtne. Küllap te panete imeks, mis asjus me sinna üles jääme, kui see ükskord juba nii ohtlik on? Me jääme sinna seepärast, et Anatjevka on meie kodu. Ent kuidamoodi me tasakaalu säilitame? Selle kohta võin öelda ühe sõna – kombe jõul.»*

Sallo oli päevaks, kui tema ellu tulid lavastaja Georg Malviuse «Viiuldaja katusel» proovid, Krjukovit vaid draamatükkides näinud. Näitlejanna, kes kehastas Tevye kaasat Goldet, oli rabatud. «Ta oli üks väheseid inimesi, kes ilma sõnadeta oskas partnereis tekitada tunde, et oled kohutavalt vajalik,» kõneleb Sallo. «Sellist suhtumist tajudes kaob mul isekus ja hakkab koos partneriga looma. Jüri oli nii avatud, et seda ei oska sõnadega seletada, aga see paistis välja. Lisaks oli ta kohutavalt musikaalne ning see tegi kadedaks! Ta oli väärtuslik instrument, mis hakkas helisema, kui meister seda näppis – ning lavastaja Malvius oli meister! Mina ei tea, kas Jüri luges palju raamatuid või haaras kõike õhust, aga ta ise ütles, et Malvius avastas ta ning tänu Malviusele sai ta nägijaks. Ta pidas ise ka «Viiuldaja katusel» Tevye enese jaoks etapiliseks tööks.»

Tevye: «Mu Jumal, oli siis tõesti vaja, et mu setukas just sabati eel oma raua kaotaks? See polnud sust armas. Kas sulle ei piisa siis sellest, et muudkui mind kimbutad, et sa mind viie tütre ja vaese eluga õnnistad? Mis sul mu hobuse vastu on? Mõnikord tun-

et ega see'nd polekski nii kole olnud, kui mulle väikest varandust heaks oleks arvatud anda.»

«Mind rabas tema musikaalsus!» õhkab Sallo. «Tema draamarollidki olid kohutavalt musikaalsed, tal oli haruldaselt hea rütmitaju. Ta tabas lõpmata täpselt etenduse rütmi.» Näitlejanna li-

LAVASTAJA JA NÄITLEJA: Georg Malvius ja Jüri Krjukov.

sab, et muusikateatri lauljad imestasid sellegi üle, kuidas Krjukov ilma orkestri eelmänguta otsekui õhust vajaliku noodi võttis, laulis ja kõik oligi õige. «Lauljad imestasid, kuidas ta noodile kohe pihta saab. Nii kui laulma hakkab, kohe õigest noodist!» kiidab Sallo. «Ühe inimese kohta on see nii palju andeid, et teeb kohe hinge täis!»

Ka olnud Krjukov uskumatult osav, kui oli vaja üle minna tekstilt laulule ja tantsule. «See oli tal nii hästi käpas, sina seal kõrval näri või näppu, tee mis tahad, aga ei tule nii hästi välja kui tal,» meenutab näitlejanna. «Mitte ühes-

Malvius lisab, et Krjukovit usaldas ta jäägitult, sest polnud kahtlust – Krjukov peab alati sõna. «Jüri oli nii loominguiline, nii särav ja hiilgava intellektiga,» kõneleb Malvius. «Väga eriline isiksus – intuiitiivne ja tundlik.»

Krjukovit nägi Malvius viimati nädalajagu päevi enne lõplikku lahkumist. «Olin üllatunud, kuidas ta lähe-

nevat surma võtab. Ta sai aru, et aeg on otsas ega olnud heitunud – ta oli endaga rahu teinud. Mina aga tunnen siiani temast väga puudust.» Malviuse lemmiknäitlejaks on Krjukov aga siiani: «Olen muusikali «Viiuldaja katusel» eri riikides lavastanud viis korda, kuid pole kuskil mujal kohanud temasarnast näitlejat.»

*Piimamees Tevye tekstid on pärit muusikali «Viiuldaja katusel» tekstiraamatust. Tõlke Joseph Steini tekstist «Fiddler on the Roof» on teinud Andres Ehin.

ÕHTULEHT

«Olen natuke unistaja-tüüp.»

Portreesaate «Üks päev ja kogu elu. Näitleja Jüri Krjukov» salvestamise aegu 1995. aasta alguses jagas näitleja saate autori Gerda Kordemetsaga oma mõtteid sedaviisi:

- «Mulle ei meeldi kirjanduslikud väljendid: elu nagu teater, vahetame rolle, vahetame maske... See on sulseppade poolt juurdemõeldud, ilusamaks ja huvitavamaks kirjutatud. Mina ei mõtle kunagi selle peale. Olen, kes ma olen, pole vajadust mängida kellegi jaoks üht, kellegi jaoks teist, kellegi jaoks kolmandat.»
- «Vahele on küsitud, kas ma ei ole kunagi tahtnud Eestist ära minna. Olen siis ikka ausalt püüdnud vastata. Ja öelnud, et paar korda olen mõelnud küll, et sõidaks Siberisse ja alustaks uut elu. Seal on veel ruumi uue elu jaoks. Või vähemalt vanasti oli.»
- «Olen natuke unistaja-tüüp. Ei oska minevikku elada. Ma isegi ei mäleta paljusid asju. Tõesti piinlik, eks ole?»
- «Kuulsin kord raadio Svobodast, kuidas üks kirurg ütles Jumala kohta: «Kui mul hästi läheb, siis ma tänan Jumalat. Aga kui mul halvasti läheb, ei rutta ma selles Jumalat süüdistama. Mulle väga meeldis, kuidas ta ütles.»

ndusega inimene!»

**INSENERIST KIRJANI-
NIKUUS:** Eduard
Vilde «Pisuhännas»
mängis Jüri Krjukov
Vestmanni ehitusin-
senerist väimeest
Ludvig Sanderit.
ETV telelavastus esi-
etendus 25. aprillil
1981.

JAAK MAISMA (ERR)

**KRJUKOVI KINGIS-
SEPP:** Jüri Krjukovi
kehastatud Viktor
Kingissepa filmis
«Kaks päeva Viktor
Kingissepa elust»
mäletavad kõik.
Film esilinastus Ki-
nomajas 12. veeb-
ruaril 1981, ETV näi-
tas seda 21. märtsil
1981.

MIKKO RANDE

PIIMAMEES TEVYE:
Jüri Krjukov pidas
Tevye rolli muusika-
lis «Viituldaja katu-
sel» tähtsaimaks
oma elus. Lavastaja
Georg Malvius lau-
sub, et töötamine
sellise näitlejaga na-
gu Krjukov on iga la-
vastaja jaoks kingi-
tus ja õnnistus.

RÄÄVUSARHIIV

Edvig Sarverit.
ETV telelavastus esi-
etendus 25. aprillil
1981.

MIKK RANDE

**KRJUKOVI KINGIS-
SEPP:** Jüri Krjukovi
kehasstatud Viktor
Kingissepa filmis
«Kaks päeva Viktor
Kingissepa elust»
mäletavad kõik.
Film esilinastus Ki-
nomajas 12. veeb-
ruaril 1981, ETV näi-
tas seda 21. märtsil
1981.

RAHVUSARHIIV

PIIMAMEES TEVVE:
Jüri Krjukov pidas
Tevye rolli muusika-
lis «Viuldaja katu-
sel» tähtsaimaks
oma elus. Lavastaja
Georg Malvius lau-
sub, et töötamine
sellise näitlejaga na-
gu Krjukov on iga la-
vastaja jaoks kingi-
tus ja õnnistus.

«Aga mina mängin Päkapičku.»

Draamateatris 1976. aastast näitlejana töötanud Jüri Krjukovi ande skaala ulatus küll komöödiarollidest traagiliste kangelasteni, psühholoogilisest draamast muusikalini, kuid eales ei põlanud ta ära kaasa lüüa lastelavastustes.

«Ma pole kunagi käinud ühegi lavastaja käest rolli küsimas, välja arvatud Ivo Eensalu ja tema lastetükid,» rääkis Jüri Krjukov portreesaate «Üks päev ja kogu elu. Näitleja Jüri Krjukov» autorile Gerda Kordemetsale 1995. aasta alguses. «Mulle meeldib seal kaasa teha, võtan neid väga tõsiselt. Lastelavastuses on motivatsiooniga kõik korras. Täiskasvanutele mängides ei saa tihti-peale aru, miks mina siin laval olen, miks teie seal saalis olete ja mis asja me siin üldse ajame. Lastega ei ole probleemi, miks ma seda teen.»

Kord oli näitleja aga Prantsusmaal ekskursioonil. Üleliidulise teatrigrupiga, kus oli ohtralt näitlejaid koos. «Kõik arutasid, mida keegi mängib, aga mul oli periood, kus kõik lavastused läksid peaaegu korruga maha, jäi ainult see Päkapičk Lobasuu «Lobasuust ja Pingviinist,» jutustas Krjukov. «Kes mängis seal Shakespeare'i, kes «Häda mõistuse pärast», kes ma ei tea mida... Minult küsiti: «Aga mida teie mängite?» Ütlesin: «Ja igraju gnomika.» – «Aga mina mängin päkapikku.» Siis nägin, kui delikaatsed inimesed on näitlejad, kohe mindi teisele teemale.»

TEATRI- JA MUUSIKAMUUSEUM

TEATRI- JA MUUSIKAMUUSEUM